

Ministerie van Defensie
Directie Materieel, Vastgoed, Leefomgeving en Duurzaamheid
o.v.v. Nationaal Programma Ruimte voor Defensie
Postbus 20701
2500 ES Den Haag

Datum: 6 februari 2024
Betreft: Zienswijze op de Notitie Reikwijdte en Detailniveau

Hooggeachte minister,

Op 18 december 2023 heeft u de Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) ter visie gelegd en uiterlijk tot en met 12 februari 2024 ruimte geboden voor het geven van een formele reactie (zienswijze). Daarnaast heeft u het Participatieplan PlanMER en Nationale Beleidsvisie NPRD gepubliceerd. Op deze documenten wenst de gemeente Meierijstad meerdere formele reacties (zienswijzen) te geven.

Algemene reactie:

De gemeente Meierijstad onderkent de noodzaak voor uitbreiding van activiteiten van onze krijgsmacht in het belang van onze veiligheid en begrijpen dat u voor de benodigde extra ruimtebehoefte ook onderzoekt of een deel daarvan ingevuld kan worden op het grondgebied van onze gemeente. Het standpunt van de gemeente Meierijstad is daarbij dat uitbreiding van activiteiten van defensie in onze omgeving de belangen en toekomstplannen van de gemeente Meierijstad en haar inwoners, alsook onze regionale en andere nationale belangen (dan die van defensie) niet mag benadelen of blokkeren. Wij noemen daarbij gebiedsontwikkelingen voor woningbouw, bedrijvigheid, energietransitie, klimaatadaptatie, transitie landbouw, natuurherstel en verhoging grondwaterpeil, leefbaarheid, gezondheid, lucht-, water- en bodemkwaliteit, bereikbaarheid etc. Voor een deel zijn bovengenoemde thema's in regionaal verband uitgewerkt, vastgesteld en aangeboden aan de betreffende ministeries, met het doel de daaraan verbonden ruimtebehoefte mee te nemen in de Nota Ruimte. Wij verwijzen daarbij naar onze (aangepaste) ontwerp Omgevingsvisie, naar Ontwikkelperspectief NOVEX-de Peel¹, de RES-NOB 1.0² en naar het ruimtelijk programma van Regio NoordOost Brabant (RNOB)³. In dat kader merken wij op dat heropening van vliegveld De Peel voor NOVEX de Peel geen wenkend perspectief is.

De stapeling met (uitbreiding van) activiteiten, zoals bij vliegbasis Volkel, oefenspringterrein Reek en laagvlieggebieden in de Peel beperken het beoogde perspectief en het realiseren van de overige opgaven van NOVEX de Peel. NOVEX de Peel is zich bewust van de noodzaak om ruimte voor defensie te creëren en dat er een verband bestaat tussen vliegbasis Volkel en heropening van vliegveld De Peel. Maar duidelijk is ook dat de transitieopgaven in het gebied dusdanig groot zijn en opstapelen dat verdere uitbreiding van defensieactiviteiten knellen met de andere rijks- en regionale opgaven in het gebied.

¹ Bron: <https://we.tl/t-VenGrZrwNu>

² Bron: <https://www.energiewerkplaatsbrabant.nl/res/res+noordoost+brabant>

³ Bron: [231016 ruimtelijk voorstel nob - bouwsteen voor rv brabant.pdf](https://www.energiewerkplaatsbrabant.nl/res/res+noordoost+brabant)

Specifieke reacties:

1. In het Participatieplan beschrijft u de ruimte die u wilt bieden voor formele en informele participatie. Wij constateren dat de ruimte die u biedt voor informele participatie (bedoelt voor inwoners) zich beperkt tot één digitale informatiebijeenkomst per provincie. Wij wijzen u erop dat deze vorm van informele participatie slechts kan leiden tot een zeer beperkt aantal reacties vanuit inwoners waarmee u niet voldoet aan het door u beschreven doel van informele participatie. De gemeente Meierijstad vindt participatie door inwoners belangrijk. Om die reden vragen wij u meer ruimte te bieden voor informele participatie dan alleen één digitale informatiebijeenkomst per provincie.
2. In de NRD verwijst u naar een tekstregel die in de Nationale Omgevingsvisie (NOVI) is opgenomen: "Zorgdragen voor nationale veiligheid en ruimte bieden aan militaire activiteiten is van nationaal belang". Wij wijzen erop dat ruimte bieden aan militaire activiteiten niet het enige nationale belang is dat een beroep doet op onze schaarse ruimte. Wij vragen u daarom om aan deze tekstregel een nadere duiding te geven binnen het kader van de NRD en de afwegingscriteria die u gebruikt bij de te overwegen alternatieven voor invulling van uw ruimtebehoefte en uw weging daarbij ten opzichte van andere nationale belangen. Tijdens het planMER proces zal uw ministerie op enig moment een voorkeursalternatief kiezen. Het gevaar is daarbij dat uw ministerie de integrale belangenafweging, die wat ons betreft op Kabinetsniveau moet liggen, zelf doet tijdens het plan-MER proces. Wij hebben zorgen dat Defensie daarbij de militaire belangen anders weegt ten opzichte van bijvoorbeeld natuur, landbouw of leefomgeving dan dat het Kabinet zou doen. Belangenafweging moet ons inziens plaatsvinden middels een Kabinetsbesluit in het kader van de Nota Ruimte. Het kan zijn dat daarbij militaire belangen zwaarder wegen dan andere belangen -dat is een politieke keuze- maar het mag niet al 'verkap't' plaatsvinden in de plan-MER.
3. In de NRD beschrijft u de toekomstige ruimtebehoefte van verschillende onderdelen van onze krijgsmacht, met alternatieven en afwegingscriteria waarop u uw keuze voor voorkeursalternatieven wilt baseren. Voor invulling van uw ruimtebehoefte voor jachtvliegtuigen neemt u de vliegbases De Kooy en Deelen niet mee in de NRD omdat u deze bases niet geschikt acht. Wij vragen u om niet op voorhand al mogelijke alternatieven als "niet geschikt" buiten beschouwing te laten. Bij uw afwegingen van alternatieven kunt u ook het criterium "kosten om de locatie geschikt te maken als alternatief" gebruiken. Daarbij kunnen ook de voormalige vliegbasis Twente, een ander vliegveld voor burgerluchtvaart, of een geheel nieuwe toekomstige locatie in dunbevolkt gebied als alternatief worden vergeleken. Alle alternatieven dienen als volwaardige alternatieven te worden meegenomen in het gehele planMER proces.
4. Voor de vergelijking van alternatieven per ruimtebehoefte heeft u een beoordelingsschaal voor ogen (fig. 5.2) die u gaat toepassen op de thema's zoals weergegeven in uw tabel 5-1. Wij verzoeken u om bij uw vergelijking van alternatieven een meer objectieve beoordelingsschaal toe te passen die past bij de "zwaarte" van het kabinetsbesluit. De door u voorgestelde beoordelingsschaal met "plussen en minnen" is sterk afhankelijk van de beleving van de beoordelaar bij het thema, kan daarmee niet objectief genoemd worden en kan niet voldoende inzicht geven om een integrale afweging te kunnen maken.
5. Binnen onze provincie Noord-Brabant bevinden zich relatief veel vliegbases en andere defensie terreinen ten opzichte van de rest van Nederland. Bij uw zoektocht naar mogelijkheden voor invulling van uw toekomstige ruimtebehoefte worden de defensie terreinen in Noord-Brabant vergeleken op basis van de door u gekozen

afwegingscriteria. Wij vragen u bij uw vergelijking van alternatieven het criterium van "bijdrage van de locatie aan (meer) uniforme spreiding van (de overlast van) defensie terreinen en -activiteiten over Nederland" te gebruiken en dit criterium zwaar te laten wegen.

6. De gemeente Meierijstad heeft in haar (ontwerp) Omgevingsvisie de gezondheid van onze inwoners een belangrijke plek gegeven. De invloed van geluidsoverlast, trillingen, kwaliteit van lucht, water en bodem op de volksgezondheid en de leefomgeving in het algemeen worden daarbij erg belangrijk gevonden. De GGD-en van Noord-Brabant en Noord-Limburg hebben vanuit hun verantwoordelijkheid een advies geven over aspecten van (voorgenomen uitbreiding) van defensieactiviteiten die van invloed (kunnen) zijn op de volksgezondheid en vragen de gemeenten deze onderdeel te maken van de in te dienen zienswijzen. De gemeente Meierijstad neemt dit advies integraal over en verwijst daarbij naar de bijlage. Wij vragen u bij uw afweging van mogelijke alternatieven binnen het grondgebied van de gemeente Meierijstad en de mogelijke impact op de volksgezondheid het gewicht toe te kennen dat in overeenstemming is met onze (ontwerp) Omgevingsvisie en daarbij het advies van de GGD-en te betrekken.
7. Uitbreiding van de milieuruimte van vliegbasis Volkel neemt u in beschouwing voor zowel categorie II ruimtebehoefte (bovenregionale afweging voor nieuwe activiteiten op bestaande locaties) als voor categorie III ruimtebehoefte (meer van dezelfde activiteit op bestaande locaties of gebieden). Naar onze mening kan het niet zo zijn dat vliegbasis Volkel bij uw categorie II-afweging afvalt als voorkeursalternatief en daarna alsnog belast wordt met extra milieuruimte voor extra vliegbewegingen vanuit uw categorie III ruimtebehoefte. Tijdens informatiebijeenkomsten is duidelijk gemaakt dat de uitbreiding van milieuruimte voor vliegbasis Volkel onder categorie III alleen gaat over uitbreiding van grondgeluid en niets te maken heeft met uitbreiding van Ke-zoneringen voor uitbreiding van vliegbewegingen. Aangezien wij constateren dat dit niet duidelijk is beschreven in uw NRD vragen wij u dit schriftelijk te bevestigen. Verder wijzen wij u op het (bij herhaling) door Defensie gehuldigde standpunt dat vliegbasis Volkel binnen de huidige Ke-zonering **moet** en **zal** blijven. Al geruime tijd is bekend dat de geluidruimte van vliegbasis Volkel het volledige vliegprogramma van twee op de basis gestationeerde squadrons F35 jachtvliegtuigen niet toelaat, wat voor u enkele jaren geleden de reden was om een procedure te starten voor reactivering van vliegveld De Peel. Wat gemeente Meierijstad betreft kan het niet zo zijn dat uitbreiding van de geluidruimte van vliegbasis Volkel voor vlieggeluid nu via de NRD en plan-MER wél mogelijk gemaakt wordt, zowel niet als categorie II als categorie III ruimtebehoefte.
8. In uw overzicht van categorie III ruimtebehoefte noemt u voor vliegbasis Volkel ook de behoefte tot uitbreiding van het beperkingengebied, waarbij windmolens als enige voorbeeld genoemd worden. Hiermee impliceert u dat uitbreiding van het beperkingengebied alleen gaat over de beperking van de hoogte van bouwwerken binnen een straal van 15 km vanaf de vliegbasis. Wij vragen u duidelijker te zijn over de (hoogte)beperkingen die u wenst op te nemen in de bepalingen die straks van toepassing gaan zijn bij uitbreiding van het beperkingengebied.

Namens Burgemeester en Wethouders van de gemeente Meierijstad,

De burgemeester

De secretaris